

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної
програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

бакалавр
01 Освіта / Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)

5
2 рік, III семестр
Обов'язковий компонент

згідно з розкладом
українська
щосереди 12.00-13.00 (210 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).
Кандидат філософських наук, доцент
Пуліна Вікторія Іванівна
E-mail: dezi67@ukr.net

Викладач

Контакти

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Філософські студії» є обов'язковою дисципліною гуманітарного спрямування, що викладається для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Історія), які здобувають освітній рівень бакалавра.

Студенти отримують ґрунтовні знання про розвиток світової та вітчизняної філософської, етичної, естетичної та релігійної думки. Оволодівають філософським способом мислення. Знайомляться з першоджерелами та основними філософськими принципами наукового мислення, а також артефактами морального життя людства. Студенти засвоюють світоглядно-гуманістичний зміст предмету, формують толерантне відношення до носіїв різних сенсожиттєвих орієнтирів та віросповідань. Дисципліна «Філософські студії» дозволяє набуту студентам додаткових фахових компетентностей при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

Навчальна дисципліна складається з 6-ти змістовних модулів:

- Змістовний модуль 1. Історія світової філософії.
- Змістовний модуль 2. Історія української філософської думки.
- Змістовний модуль 3. Онтологія та гносеологія.
- Змістовний модуль 4. Соціальна філософія.
- Змістовний модуль 5. Етика та естетика.
- Змістовний модуль 6. Релігієзнавство.

Метою викладання навчальної дисципліни “Філософські студії” є формування у студентів світоглядних і методологічних установок, їх філософської культури, логічного мислення, вміння вести діалог, дискусію в умовах плюралізму думок, високих моральних якостей, а також надати студентам можливість вивчати філософію в сукупності всіх її складових: філософії, історії філософії, етики, естетики, релігієзнавства.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01	. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.
ЗК 03	Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.
ЗК05	Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.
ЗК06	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ФК 01	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
ФК 10	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
Програмні результати навчання*	
ПРН 01	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02	Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 03	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності.
ПРН 09	Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд	срс		ом	л	пр	лаб.	інд.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії та культури												
Тема 1. Вступ. Філософія як	2	2					8	2				6

специфічний тип знання.												
Тема 2. Антична філософія.	11	4	2			5	8	2				6
Тема 3. Західноєвропейська філософія Середньовіччя та епохи Відродження	9	2	2			5	6					6
Тема 4. Філософія Нового часу	9	2	2			5	8		2			6
Тема 5. Німецька класична філософія	9	2	2			5	8	2				6
Тема 6. Некласична Західна філософія ХІХ – поч. ХХ ст.	9	2	2			5	7		1			6
Тема 7. Основні напрямки та проблеми сучасної філософії.	9	2	2			5	7		1			6
Разом за змістовим модулем 1	58	16	12			30	52	6	4			42
Змістовий модуль 2. Історія української філософської думки												
Тема 8. Філософська думка Київської Русі	5	2				3	7					7
Тема 9. Класична доба української філософії	5	2				3	7					7
Тема 10. Українська філософія ХІХ – ХХ ст.	6	2				4	7					7
Разом за змістовим модулем 2	16	6				10	21					21
Змістовий модуль 3. Онтологія та гносеологія												
Тема 11. Сучасні проблеми онтології	5	1				4	7					7
Тема 12.	4	1				3	7					7

Сучасні проблеми гносеології												
Тема 13. Сучасні проблеми філософської антропології	4	1				3	7					7
Разом за змістовим модулем 3	13	3				10	21					21
Змістовий модуль 4 Соціальна філософія												
Тема 14. Сучасні проблеми соціальної філософії	6	1				5	7					7
Тема 15. Філософія історії	6	1				5	7					7
Тема 16. Сучасні проблеми аксіології та філософія культури	6	1				5	7					7
Разом за змістовим модулем 4	18	3				15	21					21
Змістовий модуль 5. Етика та естетика												
Тема 17. Предмет етики. Мораль як спосіб людського буття.	14	2	2			10	7					7
Тема 18. Естетика як філософська дисципліна	14	2	2			10	7					7
Разом за змістовим модулем 5	28	4	4			20	14					14
Змістовий модуль 6. Релігієзнавство												
Тема 19. Релігія як соціально-культурне явище	6	1				5	7					7
Тема 20. Світові релігії	6	1				5	7					7
Тема 21. Християнство як світова	5					5	7					7

релігія												
Разом за змістовим модулем 6	17	2				15	21					21
Усього годин	150	34	16			100	150	6	4			140

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія Філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. – К., 1996.
3. Лубський, В. І. Релігієзнавство : підруч. для студ. вузів / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. — 2-е вид., доп. — К. : Академвидав, 2008. — 464 с. — (Альма-матер).
4. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
5. Естетика: Підручник / Л.Т.Левчук, В.І.Панченко, О.І.Оніщенко, Д.Ю.Кучерюк; За заг. ред.. Л.Т.Левчук. – К.: Вища школа, 2005. – 431 с.
6. Філософія : навч. посіб. для студ. і аспір. вузів / за ред. І.Ф. Надольного. — 8-е вид., стер. — К. : Вікар, 2011. — 455 с.

Допоміжна:

7. Філософія: природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія: навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. Г.І. Волинки. — К. : Каравела, 2010. — 464с.
8. Бойченко, І. В. Філософія : Навч. посібник для дистанц. навч. Ч.ІІ / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. — К. : Ун-т "Україна", 2007. — 197с.
9. Вандишев, В. М. Релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. М. Вандишев. — К. : Кондор, 2009. — 240 с.
10. Вандишев, В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять : навчальний посібник для студ. ВНЗ / В. М. Вандишев. — К. : Кондор, 2006. — 474с.
11. Воронюк, О. Л. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / О. Л. Воронюк. — 2-е вид., випр. — Київ : Медицина, 2015. — 224 с.
12. Вступ до філософії : кредит.-модул. курс: навч.-метод. посіб. для студ.-заоч. ВНЗ / за ред. Л.М. Нікітіна. — вид. 3-є, доп. та перероб. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 256 с.
13. Губар, О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Губар. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 416 с.
14. Докаш, В. І. Загальне релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. І. Докаш. — 2-е вид., доопрац., доп. — Чернівці : Наші книги, 2012. — 784 с.
15. Дубчак Л.М. Естетика: Посіб. для підготов. до іспитів /Л.М.Дубчак, П.С.Прибутко. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 124 с.
16. Кислий, А. О. Філософія спорту : метод. рек. для студ. спец. "Фіз. виховання" / А. О. Кислий. — Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2012. — 52 с. — 15 грн.
17. Кремень, В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. — вид. перероб. — Київ : Грамота, 2010. — 576 с.
18. Кремень, В. Г. Філософія: Логос. Софія. Розум : підручник [для студ. ВНЗ] / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. — К. : Книга, 2007. — 432 с.
19. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 224 с.
20. Лузан, А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. / А. О. Лузан. — Краматорськ : ДДМА, 2010. — 132 с.
21. Малахов В. Етика спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.
22. Малахов В. Уязвимость любви. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 560 с.
23. Мовчан В.С. Етика: Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. – 483 с.

24. Петрушенко, В. Л. Філософія : курс лекцій: навч. посіб. для вузів / В. Л. Петрушенко. — 2-е вид., випр. і доп. — К. : Каравелла, 2002. — 544 с.
25. Подольська, Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : Навч.посібник для студ.вузів / Є. А. Подольська. — Вид. 2-е, перероб., допов. — К. : Центр. навч. літ-ри, Инкос, 2006. — 624с.
26. Причепій, Є. М. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. — вид. 3-є, стер. — К. : "АКАДЕМІЯ", 2009. — 592 с. — (Альма-матер).
27. Радевич-Винницький Я Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. І доп. — К.: Знання, 2006. — 291 с.
28. Релігієзнавство : підруч. для студ. і виклад. ВНЗ / за ред. О.П. Сидоренка. — 2-е вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 470 с. — (Вища освіта ХХІ століття).
29. Самардак М. М. Філософія науки: напрями, теми, концепції : навч. посіб. / М. М. Самардак. — К. : ПАРАПАН, 2011. — 204 с.
30. Соловей Е. Українська філософська лірика: Навч. посібник із спецкурсу. — К.: Юніверс, 1999. — 368 с.
31. Україна: філософський спадок століть // Хроніка 2000. Український культурологічний альманах. - № 37-38, 39-40. — К.: Фонд сприяння розвитку мистецтв, 2000.
32. Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) навч. посіб. / за ред. Л.В. Губерського. — 2-е вид., стер. — Київ : Знання, 2012. — 622 с.
33. Філософія спорту : хрестоматія для студ. спец. "Фіз. виховання" / авт. та уклад. А.О. Кислий. — Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2012. — 135 с.
34. Філософія ХХ - ХХІ століть: імена : біограф. словник / уклад. Ю.В. Омельченко. — К. : Фенікс, 2011. — 212 с.
35. Черній, А. М. Релігієзнавство : посіб. / А. М. Черній. — 2-е вид., доп. — К. : Академвидав, 2008. — 400 с. — (Альма-матер).
36. Щерба, С. П. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / С. П. Щерба, О. А. Заглада. — Київ : Кондор, 2015. — 548 с.
37. Царенок А. Естетико-аскетичні традиції Візантії в історії християнської культури. — Чернігів: Десна Поліграф, 2017. — 328 с.
38. Яртись, А. В. Релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. В. Яртись, А. Ю. Васьків. — 2-е вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 423 с.
39. Ящук Т.І. Філософія історії: курс лекцій. Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2004. — 536 с.

Першоджерела:

1. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4-х т. — М., 1972. — Т.1.
2. Бекон Ф. Новый Органон // Соч.: В 2-х т. — М., 1972. — Т.2.
3. Бергсон А. Два источника морали и религии. — М., 1994.
4. Бердяев Н.А. О назначении человека. — М., 1993.
5. Бубер Я и Ты. — М., 1993.
6. Вернадський В.И. Философские мысли натуралиста // Мир философии. В 2-х ч. — М., 1991.
7. Винниченко В. Відродження нації. — К., 1990.
8. Витгенштейн Л. Философские работы в 2 ч. Ч.1. — М., 1994.
9. Гоббс Т. Левіафан // Избр. произведения. В 2-х т. — Т.2. — М., 1964.
10. Гельвеций К. О человеке // Соч. в 2-х т. — Т.2. — М., 1974.
11. Гегель Г.В.Ф. Феноменология Духа // Соч. — Т.4. — М., 1969.
12. Гадамер Г.Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики. — М., 1988.
13. Гольбах П. Системы природы, или о законах мира физического и мира духовного // Избр. филос. произв. В 2-х т. — Т.1. — М., 1963.
14. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. — К., 1991.
15. Декарт Р. Рассуждения о методе // Избр. произв. В 2-х т. — Т.1. — М., 1989.
16. Драгоманов М.І. Літературно-публіцистичні праці. — К., 1970.
17. Камю А. Бунтующий человек. — М., 1990.
18. Кант И. Критика чистого раз ума // Соч. в 6-ти т. — Т.3. — М., 1996.

19. Лейбниц Г.В. Монадология // Соч. в 4-х т. – Т.1. – М., 1983.
20. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Избр. филос. произв. В 2-х т. – Т.1. – М., 1969.
21. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т.42.
22. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. – К., 1993.
23. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? – М., 1991.
24. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Тв. в 2-х т. – К., 1994.
25. Платон. Государство // Соч. в 3-х т. – Т.3. – Ч.1.- М., 1971.
26. Рассел Б. Человеческое познание. – М., 1987.
27. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре // Антология мировой философии. – Т.2. – М., 1970.
28. Спиноза Б. Этика // Избр. произв. В 2-х т. – Т.2. – М., 1984.
29. Сартр Ж.П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
30. Сковорода Г. Сад божественных песен. – К., 1973.
31. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
32. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. – К., 1995.
33. Фейербах Л. Сущность христианства // Избр. филос. произв. – Т.2. – М., 1955.
34. Франко І.Я. Мислі о еволюції в історії людськості. Твори. – М., 1956. – Т.19.
35. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М., 1989.
36. Фромм Э. Психоанализ и этика. – М., 1993.
37. Фукуяма Ф. Конец истории? // США. Экономика, политика, идеология. - №5. – М., 1990. – С.39-54.
38. Хайдеггер М. Время и бытие. – К., 1991.
39. Шевченко Т. Щоденники. – К., 1991.
40. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993. – Т.1.
41. Юркевич П. З науки про людський дух. Вибране. – К., 1993.
42. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org>
3. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України <http://www.gntb.gov.ua>
4. <http://ru.wikipedia.org>
5. <http://cyberleninka.ru/article/c/filosofiya>
6. <http://www.bibliotekar.ru/filosofia/index.htm>
7. <http://filosof.historic.ru/>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад філософської науки змісту першоджерел;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу. Загально-педагогічні (словесні, наочні, практичні) та інтерактивні методи навчання. Лекції. Практичні заняття. Консультації. Робота в системі Zoom. Самостійна та індивідуальна робота, підготовка презентацій, індивідуальних творчих завдань. Робота з ілюстраційним матеріалом. Відвідування виставок, музеїв, концертів, театральних вистав.

Оцінювання.

Денна форма навчання Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	4	до 32
Індивідуальне завдання (презентації)	2	4	до 8
Підготовка рефератів	1	5	до 5
Робота з першоджерелами	5	2	до 10
Самостійна робота:	10	1	до 10
Написання тестових завдань для контролю знань.	1	15	до 10
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

